

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7781/2023
03.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиља АА и ББ, обе из ..., чији је заједнички пуномоћник Драгана Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиља изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 413/22 Гжрр 414/22 од 31.10.2022. године, у седници одржаној 03.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиља изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 413/22 Гжрр 414/22 од 31.10.2022. године у тачки 3. става II изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку Гжрр 413/22 Гжрр 414/22 од 31.10.2022. године у тачки 3. става II изреке, тако што **се одбија** жалба тужене и потврђује пресуда Основног суда у Чачку Прр1 489/19 од 19.04.2021. године у ставу првом изреке, исправљена решењима истог суда Прр1 489/19 од 26.07.2021. године и Прр1 489/19 од 09.02.2022. године и допунска пресуда Основног суда у Чачку Прр1 489/19 од 26.07.2021. године, исправљена решењем истог суда Прр1 489/19 од 09.02.2022. године, у делу одлуке о законској затезној камати на досуђене појединачне месечне износе на име накнаде имовинске штете почев од доспелости сваког појединачног износа до 14.11.2019. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиљама солидарно исплати на име трошкова ревизијског поступка 27.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 489/19 од 19.04.2021. године, исправљеном решењима истог суда Прр1 489/19 од 26.07.2021. године и Прр1 489/19 од 09.02.2022. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиљи АА на име

накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року учињене у предмету Основног суда у Чачку И 9310/10, исплати потраживање одређено решењем о извршењу Општинског суда у Чачку И 644/08 од 21.05.2008. године на терет буџетских средстава Републике Србије намењених покрићу текућих расхода Основног суда у Чачку, осим средстава намењених за запослене и текуће одржавање објеката и опреме, у износима као у овом ставу изреке, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљама на име трошкова парничног поступка исплати 51.750,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Допунском пресудом Основног суда у Чачку Прр1 489/19 од 26.07.2021. године, исправљеном решењем истог суда Прр1 489/19 од 09.02.2022. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиљи ББ на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року учињене у предмету Основног суда у Чачку И 9310/10, исплати потраживање одређено решењем о извршењу Општинског суда у Чачку И 644/08 од 21.05.2008. године на терет буџетских средстава Републике Србије намењене покрићу текућих расхода Основног суда у Чачку, осим средстава намењених за запослене и текуће одржавање објеката и опреме у износима као у овом ставу изреке, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате.

Пресудом Вишег суда у Чачку Гжрр 413/22 Гжрр 414/22 од 31.10.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и првостепена пресуда у делу става првог изреке који се односи на висину накнаде имовинске штете досуђене тужиљама због повреде права на суђење у разумном року у предмету Општинског суда у Чачку И 644/08 и у ставу другом изреке и допунска пресуда Прр1 489/19 од 26.07.2021. године у делу става првог изреке, који се односи на висину накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року Општинског суда у Чачку И 644/08 је потврђена. Ставом другим изреке, делимично је усвојена жалба тужене и преиначена пресуда Основног суда у Чачку Прр1 489/19 од 19.04.2021. године у делу става првог изреке и допунска пресуда у делу става првог изреке, који се односи на законску затезну камату тако што је у тачки 1. обавезана тужена да тужиљама на износ накнаде имовинске штете досуђене ставом првим изреке првостепене пресуде исплати законску затезну камату од 15.11.2019. године као дана подношења тужбе до исплате на терет буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад Основног суда у Чачку, осим расхода за запослене и текуће одржавање објекта и опреме. У тачки 2. обавезана је тужена да тужиљи ББ на износ накнаде имовинске штете досуђене ставом првим изреке допунске пресуде Основног суда у Чачку, плати законску затезну камату од 15.11.2019. године као дана подношења тужбе до исплате. У тачки 3. одбијен је тужбени захтев тужиља у делу којим је тражено да суд обавезе тужену да на износ накнаде имовинске штете досуђене ставом првим изреке првостепене пресуде и допунске пресуде исплати законску затезну камату на појединачне месечне износе ближе опредељене ставом првим изреке наведених пресуда од доспелости сваког појединачног износа до 14.01.2019. године. У тачки 4. одбијен је захтев тужене за трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиље су благовремено изјавиле ревизију побијајући је у делу става другог изреке, тачка 3. због погрешне примене материјалног права, са позивом на члан 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног суда, посебна ревизија тужила у овом спору је дозвољена ради усклађивања другостепене пресуде у побијаном делу са одлукама Европског суда за људска права (одлука Маринковић против Србије и др), али и одлукама Уставног суда донетим у поступку по уставним жалбама поверилаца новчаних потраживања из радног односа са дужницима против којих се води извршни поступак у којем је утврђена повреда права тужилаца на суђење у разумном року (одлуке Уж 8104/2015, Уж 1130/2015 и Уж 8232/2015).

Из тог разлога, на основу члана 404. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужила основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник тужила је поднео Општинском суду у Чачку предлог за извршење против извршног дужника АД „Фра“ Чачак ради наплате новчаног потраживања из радног односа на основу извршне исправе. Предложено извршење одређено је решењем о извршењу Општинског суда у Чачку И 644/08 од 21.05.2008. године које је достављено Народној банци Србије ради пленидбе новчаних средстава са рачуна извршног дужника. Извршење тим средством није спроведено јер на рачуну извршних дужника није било довољно средстава. Решењем Основног суда у Чачку П 9310/10 од 11.04.2018. године, прекинут је поступак извршења према извршном дужнику и није настављен према правном следбенику. Решењем Основног суда у Чачку Р4 И 193/19 од 14.05.2019. године усвојен је приговор извршних поверилаца, овде тужила и утврђено да им је у извршном поступку у предмету Основног суда у Чачку И 9310/10 повређено право на суђење у разумном року и наложено поступајућем извршном судији да предузме све мере како би се извршни поступак окончао у року не дужем од четири месеца. Извршни поступак је и даље у току, а тужиле своје потраживање нису ни делимично наплатиле. Пресудом Основног суда у Чачку Прр 592/19 од 24.02.2020. године, тужилама је на име нематеријалне штете због повреде права на суђење у разумном року исплаћен износ од по 300 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и допунску пресуду у делу за законску затезну камату тако што је одбио тужбени захтев којим је тражено плаћање затезне камате од доспелости новчаних износа досуђених извршном исправом, чија је наплата одређена решењем о извршењу, до дана подношења тужбе. По становишту тог суда, тужиле су тек подношењем тужбе – 15.11.2019. године, позвале тужену на испуњење обавезе накнаде имовинске штете, због чега у смислу чланова 277. и 324. Закона о облигационим односима немају право на тражену затезну камату до дана подношења тужбе.

По оцени Врховног суда становиште другостепеног суда у наведеном преиначујућем делу, у погледу одлуке о законској затезној камати на досуђене појединачне месечне износе на име накнаде имовинске штете почев од доспелости

сваког појединачног износа до подношења тужбе, засновано је на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Према ставу трећем те одредбе, одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно.

Накнада материјалне штете, према правилима облигационог права, односи се на успостављање ранијег стања које је било пре него што је штета настала, као и на исплату у новцу уколико успостављање ранијег стања не надокнађује штету потпуно или ако успостављање ранијег стања није могуће (члан 180. Закона о облигационим односима).

Европски суд за људска права је у предметима у односу на Србију изразио став да за неисплаћена потраживања запослених према друштвеним предузећима и предузећима са претежним друштвеним капиталом, као субјеката под контролом државе, досуђена правноснажном судском одлуком која су у извршном поступку остала ненаплаћена дужи временски период, одговара Република Србија, из сопствених средстава. Пресудама донетим у таквим предметима Република Србија је обавезана да из сопствених средстава, у року од три месеца од њихове правноснажности, исплати подносиоцима представке износе који су им досуђени правноснажним пресудама домаћих судова.

И Уставни суд је, уважавајући праксу међународних институција за заштиту људских права, одлукама којима је усвајао уставну жалбу због повреде права на имовину из члана 58. Устава Републике Србије услед неспровођења решења о извршењу - принудне наплате новчаног потраживања из радног односа од предузећа са већинским друштвеним капиталом, утврђивао право носиоца уставне жалбе на накнаду материјалне штете у висини износа опредељених решењем о извршењу, умањене за евентуално наплаћене износе по том основу.

Следствено изложеном, по становишту ревизијског суда, тужена је и у овом случају дужна да тужилмама исплати износе досуђене правноснажном и извршном пресудом и одређене решењем о извршењу И 644/08 од 21.05.2008. године, што значи и затезну камату на износ главног дуга од датума његове доспелости, односно од дана доношења извршне исправе, па до дана исплате. На тај начин тужилмама ће бити надокнађена материјална штета у складу са правилом садржаним у члану 185. Закона о облигационим односима и њихово имовно стање бити доведено у положај у којем би се налазило да је извршни поступак окончан исплатом досуђеног новчаног потраживања у разумном року и зато је погрешно становиште другостепеног суда да тужилмама не припада законска затезна камата од доспелости сваког појединачног износа до дана подношења тужбе у ово парници.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је применом члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке.

Тужиље су успеле у поступку по ревизији, па им на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП, припадају и опредељени трошкови ревизијског поступка за састав ревизије у износу од 27.000,00 динара сходно тарифном броју 17. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 43/2023).

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**